

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII, MUNCII ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AL REPUBLICII MOLDOVA

ORDIN
mun. Chișinău

„31 „ iulie 2020

nr. 706

**Cu privire la organizarea activității Centrelor de Sănătate
Prietenose Tinerilor/Youth Klinici în condițiile pandemiei
cu infecția cu Coronavirus de tip nou (COVID – 19)
pentru a asigura accesul adolescenților și tinerilor
la servicii de sănătate**

În conformitate cu prevederile Legii ocrotirii sănătății nr. 411/1995, în legătură cu evoluția epidemiologică a infecției cu Coronavirus de tip nou (COVID-19), în conformitate cu prevederile Dispozițiilor nr.10 și nr.11 din 15 mai 2020 a Comisiei Naționale Extraordinare de Sănătate Publică privind declararea stării de urgență de sănătate publică, în scopul îmbunătățirii măsurilor de reducere a riscurilor de răspândire a cazurilor de infecție cu SARS-CoV-2 (COVID-19), în temeiul Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 694/2017,

ORDON:

1. Se aprobă Instrucțiunile privind măsurile suplimentare de relansare și organizare a activității Centrelor de Sănătate Prietenose Tinerilor/Youth Klinici-lor în condițiile crizei pandemice, conform anexei la prezentul ordin.

2. Conducătorii instituțiilor medico-sanitare publice Centre de Sănătate raionale/Centre ale Medicilor de Familie/Asociații Medicale Teritoriale, cu Centre de Sănătate Prietenose Tinerilor/Youth Klinici în componență vor asigura:

1) acitivitatea continuă a CSPT/YK și punerea în aplicare a Instrucțiunilor cu măsurile suplimentare de relansare și de organizare a activității Centrelor de Sănătate Prietenose Tinerilor/Youth Klinici-lor în condițiile crizei pandemice;

2) crearea condițiilor necesare pentru activitatea CSPT/YK în condiții crizei pandemice, asigurând dotarea acestora cu echipamente de protecție personală (EPP), produse igienice, consumabile și medicamente necesare pentru activitatea CSPT/YK;

3) asigurarea angajaților CSPT cu mijloace de comunicare (linie telefonică separată pentru CSPT/YK, telefonie mobilă, acces la internet) în volum suficient pentru realizarea activităților în perioada de urgență de sănătate publică, din mijloacele fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală;

4) colaborarea cu companiile de telefonie mobilă în vederea obținerii facilităților pentru utilizarea nelimitată și gratuită a mijloacelor de comunicare

pentru lucrătorii medicali din cadrul CSPT/YK pentru perioada epidemiei cu infecția cu Coronavirus de tip nou (COVID-19);

5) asigurarea funcționalității a 1-2 laptopuri per CSPT/YK cu accesoriile necesare (căști, microfoane etc.) pentru specialiștii care oferă servicii de consiliere on-line.

3. Centrului de resurse la nivel național pentru promovarea serviciilor de sănătate prietenoase tinerilor NEOVITA, de comun cu reprezentanții Universității de Stat și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Institutului Mamei și Copilului, Agenției Naționale pentru Sănătate Publică în colaborare cu partenerii de dezvoltare va:

1) organiza procesul de formare a capacităților umane și supervizare a personalului CSPT/YK pe componentele necesare de a reorganiza activitatea acestora în condiții de criză pandemică;

2) elaborează setul de algoritme de asistență psiho-socială și medicală, în special pachetul de inițial minim de servicii (PIMS) pentru sănătatea reproducerii în situații de criză, inclusiv, conform principiilor de telemedicină și va asigura revizuirea corespunzătoare a Sistemului informatic automatizat ”Youth Clinic”;

3) dezvoltă la baza sa linia fierbinte YOUTH HELPLINE de asistență în situații de criză, cu implicare specialiștilor de forță din rețeaua YK;

4) oferă suport metodic și consultativ continuu centrelor din rețeaua YK pentru asigurarea accesului adolescenților și tinerilor la informații și servicii de sănătate în condițiile stării de criză pandemică;

5) pilotează modele noi inovatorii de asistență a sănătății adolescenților și tinerilor în condiții de criză pandemică.

4. Direcția politici în domeniul asistenței medicale primare, urgente și comunitare va acorda suportul consultativ-metodic necesar în vederea implementării prevederilor prezentului ordin.

5. Controlul îndeplinirii prezentului Ordin se pune în sarcina dnei Marina Golovaci, Secretar de Stat.

Ministru

Viorica DUMBRĂVEANU

Instrucțiunile
privind măsurile suplimentare de relansare și organizare a activității
Centrelor de Sănătate Prietenoase Tinerilor/Youth Klinici-lor în condițiile
crizei pandemice

1. Centrele de Sănătate Prietenoase Tinerilor/Youth Klinici-le (CSPT/YK) acordă servicii de sănătate prietenoase tinerilor în conformitate cu Standardele de Calitate a SSPT, normele de funcționare a Centrelor de Sănătate Prietenoase Tinerilor, ajustate la cadrul normativ în vigoare referitor la acordarea asistenței medicale populației și organizarea măsurilor de prevenire și control al infecției cu SARS-CoV-2 (COVID-19), în conformitate cu actele normative emise de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, în legătură cu situația epidemiologică cu risc de infecție cu SARS-CoV-2 (COVID-19).

2. Obiectivele de sănătate relevante pentru rețeaua CSPT/YK - reducerea incidenței infecțiilor sexual-transmisibile, inclusiv HIV printre adolescenți și tineri; reducerea numărului sarcinilor precoc și nedorite printre tineri; reducerea problemelor de sănătate mintală în rezultatul utilizării de substanțe psihoactive (alcoolism, narcomanie, tabacism); reducerea tulburărilor psiho-emoționale și de personalitate; reducerea problemelor de sănătate în rezultatul violenței; reducerea dereglărilor de nutriție, în special malnutriția (I, Fe), inclusiv obezitate; reducerea devierilor în dezvoltarea pubertară - în perioada de criză pandemică se completează cu obiectivul legat de prevenirea și controlul infecției cu SARS-CoV-2 (COVID-19).

3. Direcțiile cheie de activitate a CSPT/YK în condiții de criză COVID se mențin similare celor prevăzute de normele de funcționare a Centrelor de Sănătate Prietenoase Tinerilor (Ordinul MSMPS nr 868 din 31.07.2013) cu următoarele particularități și completări:

1) Activități de promovare a sănătății și dezvoltării adolescenților și de prevenire primară adresează toate problemele prioritare ale sănătății și promovează modul sănătos de viață printre adolescenți și tineri în contextul crizei COVID; utilizează preponderent canale la distanță de informare (internet, radio, TV etc.). Se focusează pe aceleași grupuri țintă de populație – adolescenți și tineri, specialiști, membri ai comunității/părinți – cu un accent aparte pe adolescenții și tinerii cei în stare de vulnerabilitate, părinți/îngrijitori ai adolescenților. Se orientează eforturile în perioada de criză pandemică pe următoarele tipuri de activități instructiv-metodice:

a) distribuirea în mod continuu pe rețelele de socializare a materialelor elaborate la nivel național (MSMPS, OMS, UNICEF, YK etc.);

b) postări informative și motivaționale bazate pe evidențe;

- c) participarea în emisiuni TV, radio, scrierea articolelor în mas-media;
- d) organizarea și difuzarea live-lor la nivel național, local (daca sunt capacități);
- e) webinare on-line cu specialiștii pe problemele de sănătate prioritare a CSPT/YK;
- f) elaborarea și distribuirea în comun cu voluntarii a mini-video informaționale și motivaționale;
- g) activități comune pe rețea YK în cazul zilelor internaționale relevante;
- h) ședințe de învățare colaborativă, în mod on-line etc.

2) Serviciile medicale integrate cu asistența psiho-socială, se focusează în mod special pe dezvoltarea principiilor de telemedicină în oferirea serviciilor CSPT/YK și dezvoltarea și implicarea în activitatea liniei fierbinți YOUTH HELPLINE de asistență în situații de criză:

a) asistența psihologică a adolescenților și tinerilor, părinților acestora, lucrătorilor medicali în regim on-line (prin Skype, rețele de socializare), telefon, în cazuri excepționale – personal;

b) oferirea pachetului de inițial minim de servicii (PIMS) pentru sănătatea reproducerii în situații de criză pentru adolescenți și tineri (la distanță sau personal);

c) oferirea asistenței conform celorlalte probleme prioritare de sănătate adresate de CSPT/YK, conform pachetului de servicii în vigoare, în format on-line sau personal, în caz care nu pot fi oferite în regim on-line;

d) participarea în examenele profilactice ale adolescenților, inclusiv recruților, atunci când situația epidemiologică permite;

e) cu respectarea strictă a regulilor de echipare de protecție a personalului în cazul consultațiilor personale;

f) activitățile de voluntariat și cele de informațional-educaționale de grup cu prezentă personală (în incinta centrului, în alte localuri sau la aer liber) se relansează treptat și organizează respectând regulile de protecție anti-epidemice în vigoare;

g) materialele informative se elaborează păstrând mesajele cheie elaborate la nivel de MSMPS, rețeaua YK, cu respectarea regulilor de promovare a brand-ului YK și se distribuie preponderent prin intermediul rețelelor electronice de comunicare, a materialelor informative ce pot fi plasate (stickere, postere etc) pe panouri informative ale CSPT/YK, spațiilor de așteptare ale instituțiilor medicale, de învățământ, biblioteci, centre de tineret și alte locuri publice permise și de evitat pentru perioada situației de urgență legată de COVID19, distribuirea materialelor pe hârtie pentru distribuție individuală (cărți de vizita, buclete, broșuri etc.) în locuri publice (cu excepția holurilor de așteptare și Info-Point-urile a CSPT/YK.

3) Servicii mobile (out-reach) pentru tinerii în stare de vulnerabilitate și de risc se vor oferi numai când va permite situația epidemiologică.

4) Asistența psiho-socială în perioada de criză pandemică este oferită preponderent on-line (prin Skype, rețele de socializare), telefon, iar în cazuri excepționale – personal. Se focusează pe asistența adolescenților și tinerilor, părinților acestora, lucrătorilor medicali implicați în răspunsul la pandemie.

Pachetul de asistență psiho-socială include asistență psihologică de urgență și consiliere psihologică și terapie personală. Asistența psihologică este asociată cu ședințe de intervizie/supervizie regulate.

5) Pachetul de inițial minim de servicii (PIMS) pentru sănătatea reproducerii în situații de criză este oferit în cadrul CSPT/YK în corespundere cu Standardele de Calitate SSPT (ordinul MS nr.168 din 12.06.2009) și Planul de acțiuni al MSMPS privind consolidarea capacităților naționale de răspuns în caz de crize umanitare, situații excepționale sau urgențe de sănătate publică, prin asigurarea pachetului inițial de servicii pentru sănătatea reproducerii în situații de criză (ordinul MSMPS nr.1424 din 11 decembrie 2019):a) Prevenirea sarcinii nedorite și avortului nesigur;

b) Prevenirea HIV și ITS;

c) Managementul clinic al victimelor violului

d) Prevenirea creșterii morbidității și mortalității materne și neonatale, în special ce ține de sarcină la adolescente. (tabel1)

Tabel 1. Pachetul inițial minim de servicii (PIMS) pentru sănătatea reproducerii în situații de criză este oferit în cadrul CSPT/YK

<i>Problemele SSR/Componentele pachetului</i>	Prevenirea sarcinii nedorite și avortului nesigur	Prevenirea HIV și ITS	Managementul clinic al victimelor violului	Conduita sarcinii la adolescente
Informare (poate oferită prin comunicare personală și la distanță) despre	concepție, contracepție, particularitățile sarcinii la adolescente, avortul în siguranță	riscurile/prevenirea ITS/HIV, necesitatea testării la HIV, profilaxie post-expunere (PPE), serviciile de suport persoanelor care trăiesc cu HIV	formele de violență, serviciile existente de suport în caz de violență	asistență perinatală, schimbările organismului în sarcină, cum decurge nașterea, alăptarea naturală, serviciile existente de suport etc.
Consiliere (poate oferită prin consiliere personală și la distanță)	consiliere contraceptivă („Ajutor”), pre-avort, post-avort	consiliere pre-, post-test la HIV și ITS	acordarea suportului de bază linie (“LIVES”) pentru victimele violului	de abordare a comportamentelor sigure în sarcină și în naștere
Asistența psiho-socială (poate fi oferită prin comunicare personală și la distanță)/ Servicii medicale	oferirea COC și altor tipuri de contraceptive disponibile, inclusiv contracepția de urgență; inserarea DIU, administrarea contraceptivului injectabil, oferirea, efectuarea procedurilor de avort în siguranță (oferirea pastilelor pentru avort medicamentos, efectuarea VAM cu	testarea expres, colectarea testelor, tratamentul sindromal al ITS (opțional oferirea medicamentelor pentru tratamentul sindromal pentru tinerii în stare de vulnerabilitate), distribuția de prezervative. Testare, diagnostic, tratament, prevenirea infecțiilor oportuniste la HIV-	identificarea cazurilor documentarea și colectarea probelor, dacă este cazul; tratament compasional și confidențial, inclusiv: contracepție de urgență; tratarea ITS; profilaxie post-expunere (PPE) pentru prevenirea transmiterii HIV;	efectuarea testelor la sarcină. consultarea obstetrician-ginecologului conform standardului de asistență antenatală a gravidelor minore; asistența psiho-socială de sprijin a adaptării față de sarcină, și de reintegrare socială postnatală

	asigurarea condițiilor corespunzătoare, conform cerințelor MS	infecțai, oferirea profilaxiei post-expunere (PPE)	îngrijirea rănilor și prevenirea tetanosului; prevenirea hepatitei B	
Referire	Către secțiile de ginecologie, centrele perinatale după caz etc.	La investigații de laborator la ITS, la infecționist, sau serviciu dermato-venerologic, internare în instituțiile spitalicești – secțiile de boli comunicabile; la ONG care lucrează cu populația cheie, la programele de reducere a noxelor etc.	raportarea cazurilor identificate conform legislației în vigoare, reieșind din interesele superioare ale minorului și acordul pacientului matur; implicarea, unde este necesar a serviciului de tutela și curatelă; referirea la alte servicii, de exemplu, medicale, psihologice și sociale.	la MF pentru evidența sarcinii; implicarea, unde este necesar, a serviciului de tutela și curatelă și referirea la echipele multidisciplinare de lucru cu copii aflați în dificultate, la organizații de caritate, centre de plasament, internare în instituțiile spitalicești – secțiile de ginecologie, centre perinatale etc.

4. Evidența și raportarea activităților se va efectua în formele de evidență și raportare în vigoare pe hârtie și/sau în Sistemul informatic automatizat "Youth Clinic", adaptat pentru înregistrarea și activităților instructiv – metodice și consultative, atât personale cât și de la distanță, generarea rapoartelor corespunzătoare (ex. forma 49 san.).

5. Normativele de timp ale personalului CSPT/YK se bazează pe actele normative în vigoare, în special Normele de funcționare a CSPT (ord. MSMPS nr.868 din 31.07.2013) și sunt ajustate la condițiile crizei pandemice, care solicita de la angajați timp suplimentar pentru asigurarea regimului antiepidemic, pentru auto-perfecționare în metodele noi de lucru, inclusiv cele de la distanță, luarea măsurilor de prevenire a arderii profesionale. Programul de lucru al specialistului CSPT constituie 35 ore utilizate pentru realizarea activităților Centrului. Volumul de lucru ale specialiștilor CSPT/YK pentru tipurile de activități cheie a centrelor în promovarea sănătății și adresarea problemelor de sănătate ale tinerilor sunt prezentate în tabelului nr.2.

Tabelul 2. Volumul/intensitatea de lucru a specialiștilor CSPT/YK recomandate în condițiile de criză pandemică.

Tipul activității	Volumul/intensitatea pe lună	Specialiștii vizați/ Sursa de verificare
Activitatea consultativă. Numărul lunar de	1 salariu medic – min. 102 - max.168 consultații 1 salariu psiholog/psihoterapeut – min. 34-	Toți specialiștii consultanți Registrul activităților

consultații individuale oferite	max. 56 consilieri 1 salariu asistent social – min. 25 - max. 42 consilieri 1 salariu de consilier HIV/moasă/asistentă cu funcție de consilier – min.70 - max.115 consilieri	consultative CSPT (formular nr. 071-1/e)/ Sistemul informatic automatizat "Youth Clinic"
Activitatea instructiv-metodică. Numărul lunar de ore dedicate activităților instructiv și numărul activitatilor moderate, efectuate– metodice	1 salariu specialiștii consultanți medici, psihologi, asistenți sociali - min. 40 ore p-u activități instructiv-metodice, inclusiv, min. 2 activități organizate/moderate/îndeplinite (ore informative, traininguri, seminare, emisii/articole mas-media, on-line etc.) în calitate de responsabil principal 1 salariu șef de centru, coordonator activități IEC/voluntariat, specialist în monitorizare și evaluare min 70 ore p-u activități instructiv-metodice, inclusiv, min. 4 activități organizate/moderate/îndeplinite (ore informative, traininguri, seminare, emisii/articole mas-media, on-line etc.) în calitate responsabil principal 1 salariu personalul medical mediu, recepționist./a CSPT/Y - min. 15 ore lunar p-u activități instructiv-metodice.	Toți specialiștii Centrului Registrul activităților instructiv-metodice CSPT (formular nr. 071-2/e)/ Sistemul informatic automatizat "Youth Clinic"

Notă: Aceste norme a intensității/volumului de lucru a specialiștilor CSPT/YK pot fi luate ca bază pentru stabilirea criteriilor de îndeplinire a indicatorului personal de performanță a personalului CSPT/YK legat de volumul de servicii.

6. CSPT/YK activează în baza unui program flexibil de lucru, în dependență de particularitățile și necesitățile beneficiarilor și contextul epidemic, cu ore de lucru în prima și în a doua jumătate de zi, cu prezentă personală și de la distanță.

7. Personalul CSPT este responsabil de respectarea cu strictețe a regimului sanitaro-igienic și antiepidemic. CSPT/YK aplică toate prevederile în vigoare de organizare a măsurilor de prevenire și control al infecției cu SARS-CoV-2 (COVID-19), luând în considerație următoarele:

1) CSPT/YK activează în zona verde – poate oferi actual servicii doar beneficiarilor fără semne de COVID19, care au trecut triajul (prin punctul de triaj comun al IMSP unde este amplasat sau prin organizarea punctului de triaj direct în centru, dacă spațiile permit și au personal disponibil) și poarta mască (la posibilitate se oferă vizitatorilor măști pe loc);

2) în spațiile de us comun, sălile de așteptare, sunt disponibile remedii pentru igiena și dezinfectarea mâinilor, se asigura aerisirea cât mai intensă, specialiștii și vizitatorii mențin distanță socială, poartă măști, respectă igiena

mâniilor, evită atingerii feții. În sălile de așteptare se admit nu mai mulți de 2-3 vizitatori;

3) în cabinetele de consultare/examinare medicală – specialiștii înainte de primire îmbracă EPP. Igiena mâniilor corectă și mănușile se schimbă, viziera și toate suprafețele se prelucrează după fiecare pacient. Se include lampa bactericidă conform cerințelor în vigoare;

4) în cabinetele de consiliere psiho-socială se iau doar precauțiile generale – distanța până la client/ă 1,5-2 metri, mască, preferabil și vizieră, fără atingerea feții, cu prelucrarea suprafețelor după fiecare client și aerisire regulată.

5) se asigură activitatea într-un cabinet numai a unui specialist. Dacă spațiile nu oferă această posibilitate, se asigură activitatea specialiștilor în ture. Atunci se împarte personalul în 2 echipe care nu contactează una cu alta și acestea activează în ture o zi de la distanță, o zi – în centru. Dacă situația epidemiologică se agravează și localitatea intra în carantina este preferabilă activitatea în ture chiar dacă sunt suficiente spații și atunci turele pot fi de 2 săptămâni - 2 săptămâni de la distanță, 2 săptămâni – în centru. În generală toată activitatea care poate fi îndeplinită de la distanță sau la aer liber să se îndeplinească în acest mod;

6) activitățile de voluntariat și cele de informațional-educaționale de grup cu prezentă personală (în incinta centrului, în alte localuri sau la aer liber) se relansează respectând regulile antiepidemice în vigoare prevăzute de Comisia Națională Extraordinară de Sănătate Publică și următoarele considerente pentru activitatea CSPT/YK:

a) activitățile de grup mici în cadrul centrului pot fi efectuate numai în sălile de ședințe/trening, când nu pot fi efectuate la aer liber sau în alte localuri, cu posibilitatea de aerisire activă a încăperilor, și prelucrarea suprafețelor înainte și după derularea activităților. Se relansează activitățile în grup cu nu mai mult de o activitate pe zi într-o sală de trening cu durată nu mai mare de 2 ore, cu respectarea măsurilor de sănătate publică și cu întocmirea obligatorie de către organizatori a listei de evidență epidemiologică a evenimentului, după modelul (nume, prenume, IDNP, număr de telefon, adresă email, adresă de domiciliu). Participanții la activitate sunt obligator triați prin punctul de triere existent și să poarte masca pe întreaga derulare a activității. Spațiul trebuie organizat astfel, ca participanții să se afle la distanță mai mare de 1 m unul de la altul cu asigurarea minimum a 2 m² pentru un participant, dar în grup nu mai mult de 15 persoane. Minorii pot participa la astfel de activități numai cu acordul reprezentantului lor legal;

b) activitățile de grup mici la aer liber pot fi efectuate în parcuri, scuaruri, terase etc. la distanță cel puțin 20 m de locurile cu aglomerații mari de persoane. Dacă se organizează spații/terase la aer liber pentru comunicare acesta trebuie să fie nu mai aproape de 50 m de intrarea centrală în instituția medicală unde este amplasat CSPT/YK. Participanții la activitate sunt obligator triați prin punctul de triere improvizat înainte de activitate și să poarte masca pe întreaga derulare a activității. Spațiul trebuie organizat ca participanții să se afle la distanță mai mare de 1 m unul de la altul cu asigurarea minimum a 2 m² pentru un participant, dar în grup nu mai mult de 15 persoane. Minorii pot participa la astfel de activități numai cu acordul reprezentantului lor legal;

c) Alte tipuri de întruniri cu caracter unic (seminare, treninguri, conferințe) cu un număr de până la 50 participanți respectă regulile antiepidemice în vigoare prevăzute de Comisia Națională Extraordinară de Sănătate Publică.